

ELÄKETURVAKESKUS
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Osasto/käsittelijä Avdeining/handläggare

CIRKULÄR

29/86

Päivämäärä Datum

11.9.1986

Till arbetspensionsanstalterna

UTRÄKNING AV PENSION ENLIGT LAGEN OM PENSION FÖR VISSA KONSTNÄRER
OCH REDAKTÖRER I ARBETSFÖRHÅLLANDE

Postiosoite Postadress

PL 11 00521 HELSINKI
PB 11 00521 HELSINGFORS

Käyntiosoite Besöksadress

Opastinsilta 7 00520 HELSINKI
Semafortbron 7 00520 HELSINGFORS

Puhelin Telefon

(90) 1511

Pankkitilit Bankkonton

KOP 142610-4301
SYP 229838-581
SKOP 400031-1235

SHOP 572333-161
STS 710106-8117
PSP 5041-6

11.9.1986

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida
1. ALLMÄNT	1
1.1. Pensionskassan för utövande konstnärer	1
1.2. Avgörande av pensionsansökan	1
1.3. Särdragen i KoPL	1
1.4. Stadgandena i APL iakttas	2
2. PENSIONSGRUNDANDE ARBETSFÖRTJÄNSTER OCH PENSIONSINTJÄNINGSTID	3
2.1. Kalenderårsprincipen huvudregel	3
2.2. Avvikelser från kalenderårsprincipen	4
2.2.1. Är då arbetsoförmågan inträder	4
2.2.2. Delar av kalenderår i övriga fall	6
2.3. Återstående tid	6
2.4. Bestämmandet av lön för återstående tid	8
2.5. Återstående tid i anknytning till samtidiga arbetsförhållande	10
2.6. Tillämpning av begränsningsstadgandet	12
2.7. När anses KoPL-förtjänsterna ha intjänats? ..	13
3. UTRÄKNING AV PENSIONEN	14
3.1. Pensionstillväxten	15
3.2. Pensionstilläggen	15
3.3. Samordning och KoPL-samordningsgrund	15
3.4. Uträkningsexempel	18

11.9.1986

1

1. ALLMÄNT

1.1. Pensionskassan för utövande konstnärer

Det pensionsskydd som avses i lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande handhas av den för detta ändamål inrättade Pensionskassan för utövande konstnärer (ETEK). Kassans praktiska angelägenheter omhänders av LEL Arbetspensionskassan.

1.2. Avgörande av pensionsansökan

I enlighet med principen om sista pensionsanstalt avgörs pensionsansökan av den pensionsanstalt, där sökanden senast försäkrats för sitt förvärvsarbete. Om KoPL-arbetet upphör samtidigt med sökandens APL-, KAPL-, FÖPL- eller LFÖPL-arbete, avgörs pensionsansökan av den pensionsanstalt som avses i dessa pensionslagar även i fråga om KoPL-pensionen. Pensionskassan för utövande konstnärer avgör pensionsansökan om arbetstagaren senast förvärvsarbetat enbart i KoPL-arbeten eller jämsides med dessa även inom den offentliga sektorn i StPL, KTAPL, osv. underställda arbeten (3 § förordningen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande, TaEF). Beträffande avgörande av ansökan och i fråga om utlåtan den iakttas de allmänna principerna. Det innebär, att Pensionskassan för utövande konstnärer avger för KoPL:s del utlåtande om rätten till pension, om de pensionsgrundande arbetsförtjänsterna och om pensionsbeloppet.

1.3. Särdragen i KoPL

Pensionen för de i KoPL avsedda arbetstagarna uträknas på de årliga arbetsförtjänsterna. Rätt till pension ger varje sådant kalenderår, räknat från 1.1.1986, under vilket arbetstagaren förtjänat minst ett visst fastställt gränsbelopp i sådana arbeten som lagen anger. Gränsbeloppet är 540 mark uttryckt enligt APL-index 142 år 1966. Beloppet justeras årligen i enlighet med 9 § APL. Enligt nivån år 1986 (index 1165) är gränsbeloppet 4.430,28 mark. Det årliga gränsbeloppet 540 mark utgör hälften av det i 1 § 1 mom. APL angivna beloppet 90 mark multiplicerat med 12. Samtidigt motsvarar det en fjärdedel av den årsinkomst som förutsätts i lagen om pension för företagare.

Vid uträkning av KoPL-pensionen har den faktiska arbetsförhållandetiden ingen betydelse, utan varje sådant kalenderår under vilket det fastställda gräns-

11.9.1986

2

beloppet intjänats (s.k. KoPL-kalenderår) betraktas som pensionsgrundande tid. Arbetsförtjänsterna anses hänföra sig till det år då de betalats. Ett KoPL-kalenderår beaktas sålunda som ett APL-arbetsförhållande som pågått ett helt år. I speciella fall kan även en del av ett kalenderår beaktas såsom pensionsgrundande.

Grund för lönen under återstående tid enligt KoPL utgör arbetsförtjänsterna under de fyra senaste kalenderåren, det år då arbetsoförmågan inträtt medräknat, om kravet på intjänat gränobelopp har uppfyllts under dessa år. (Se punkt 2.4.).

Pensionen uträknas på årsförtjänsterna med användning av tillväxtprocenttalen i 5 § och 5 b § APL. Däremot tillämpas inte minimiprocenttalen i 5 a § APL. KoPL-arbete före 1.1.1986 ger inte rätt till pension. (Se punkt 3.1.).

Till KoPL kan inte anslutas registrerade tilläggsförmåner.

Vid val av samordningsgrund används som KoPL-lön den genomsnittliga månadslönen under det KoPL-kalenderår då arbetsförtjänsterna har varit de högsta.

1.4. Stadgandena i APL iakttas

Ordalydelsen i 3 § 1 mom. KoPL är

"Förutsättningarna för erhållande av ålders-, invalid- och arbetslöshetspension samt familjepension ävensom pensionens storlek bestäms, om inte annat följer av denna lag, enligt stadganden i lagen om pension för arbetstagare (395/61). Arbetstagare har dock rätt att erhålla ålderspension enligt denna lag oberoende av om han fortsätter med arbete som avses i 1 §."

För de KoPL underställda arbetstagarna gäller sålunda APL:s stadganden om utfående och bestämmande av ålders-, invalid-, arbetslöshets- och familjepension. Likaså omfattar de från början av år 1986 gällande pensionsformerna, förtida ålderspension och individuell förtidspension, de KoPL underställda arbetstagarna. Den deltidspension som införs från början av år 1987 gäller däremot inte KoPL.

För utfående av ålderspension krävs det likväl inte att KoPL-arbetet avslutas.

11.9.1986

3

I 11 § KoPL ingår därtill ett allmänt stadgande om tillämpandet av APL:

"Om inte annat följer av denna lag, gäller dessutom i tillämpliga delar vad som är stadgat i lagen om pension för arbetstagare."

2. PENSIONSGRUNDANDE ARBETSFÖRTJÄNSTER OCH PENSIONSINTJÄNINGSTID

2.1. Kalenderårsprincipen huvudregel

Ordalydelsen i 3 § 2 mom. KoPL är

"En förutsättning för erhållande av pension är att arbetstagarens arbetsförtjänst av förvärvsarbete som avses i denna lag uppgår till minst 540 mark per kalenderår. Arbetsförtjänsten anses hänföra sig till det kalenderår under vilken den utbetalts."

och i 4 § 1 mom. KoPL

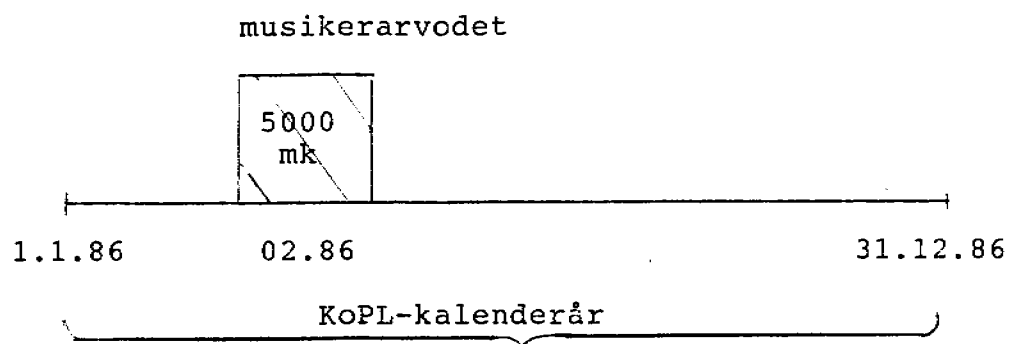
"Såsom till pension berättigande tid räknas varje kalenderår för vilket arbetstagaren uppburit sådan inkomst som enligt 3 § 2 mom. berättigar till pension, dock med iakttagande av vad som stadgas i 6 § 1 och 3-5 mom. lagen om pension för arbetstagare."

Enligt KoPL har det således vid bestämmandet av pensionen ingen betydelse hur länge ett arbetsförhållande har pågått, utan rätten till pension baserar sig på årsförtjänsterna. Pensionsrätten grundar sig dock inte enbart på årsförtjänsterna såsom i KAPL. I KoPL definieras dessutom den tid som ger rätt till pension och som är ett sådant kalenderår under vilket de i KoPL avsedda arbetsförtjänsterna är minst 4.430,28 mk (ind. 1165). Ett sådant kalenderår motsvarar ett APL-arbetsförhållande. Den tid i förvärvsarbete som ger rätt till pension, pensionsintjäningstiden, är då just detta kalenderår räknat från den 1 januari till den 31 december.

Inte heller den omständigheten, när de i lagen avsedda arbetsförtjänsterna har intjänats under kalenderåret, är av någon betydelse. En musiker kan exempelvis ha uppträtt endast i februari 1986 och då förtjänat ett belopp om minst 4.430,28 mark. Hela kalenderåret beaktas då i pensionen såsom pensionsintjäningstid.

11.9.1986

4

För ett sådant KoPL-kalenderår tas alla KoPL-förtjänster i beaktande som pensionsgrundande arbetsförtjänster.

På KoPL tillämpas 6 § APL, vari ingår stadganden om rätten att tillgodoräkna sig även återstående intjäningsstid samt om begränsningar i den pensionsgrundande tiden. Endast 2 mom. som gäller tid före 1.7.1962 lämnas utanför KoPL:s tillämpande. Stadgandena i 6 § 1 och 3-5 mom. APL gäller uppnåendet av 23 års åldern, pensioneringstid med heffektiv pension, återstående intjäningsstid och det arbetsförhållande till vilket sistnämnda tid ansluts. Därtill kan enligt 6 mom. dispens beviljas från kravet på boende i Finland.

Utöver hela kalenderår kan vid tillämpningen av KoPL även beaktas del av kalenderår, för vilket redogörs i det följande.

2.2. Avvikelser från kalenderårsprincipen

2.2.1. Är då arbetsoförmågan inträder

Om det år då arbetsoförmågan börjar stadgas i 4 § 2 mom. KoPL första meningen

"Vid uträknandet av invalidpensionens belopp beaktas som till pension berättigande tid även tiden från det år då invaliditeten inträtt till utgången av månaden före den månad då invaliditeten inträtt, om arbetstagarens förvärvsinkomst beräknad per kalendermånad uppgår till minst 45 mark per månad."

Av billighetsskäl har det ansetts, att då möjligheterna att intjäna förvärvsinkomster under ett kalenderår avbryts till följd av arbetsoförmåga, ger även en lägre inkomst än 540 mark, eller 4 430,28 mark enligt nivån år 1986, rätt till pension. Sålunda beaktas av det år då arbetsoförmågan börjar även de hela kalen-

11.9.1986

5

dermånaderna därförinnan som pensionsgrundande tid, om KoPL-förtjänsterna beräknade per månad, fram till arbetsoförmågans inträde är minst 45 mark (ind. 142), fastän 540 marks gränsen inte skulle ha uppnåtts. Omräknat att motsvara index 1165 är 45 mark lika med 369,19 mark år 1986.

45 mark är en tolfte del av 540 mark. Det antas således, att den årliga arbetsförtjänsten vid en fortsättning på samma nivå skulle ha stigit till de förutsatta 540 mark, om arbetsoförmågan inte hade ställt hinder i vägen för verksamheten.

Vid uppskattningen av om 45 marks kravet uppfylls, beräknas den genomsnittliga månadsförtjänsten på KoPL-förtjänsterna fram till den dag då arbetsoförmågan börjar.

För det år då arbetsoförmågan börjar beaktas den för varje hel kalendermånad före arbetsoförmågans inträde på ovan anförd sätt beräknade genomsnittliga månadsförtjänsten som pensionsgrundande arbetsförtjänst.

Enligt 3 § 2 mom. KoPL krävs det för utfående av KoPL-pension, att KoPL-förtjänsterna under åtminstone ett kalenderår har nått upp till gränsbeloppet 4.430,28 mk (ind. 1165). Pension kan sålunda inte beviljas enbart på den grund, att förtjänsterna under det år då arbetsoförmågan börjar beräknade i genomsnitt per månad utgör minst 369,19 mk (ind. 1165), om de sammanlagda KoPL-förtjänsterna under samma år är lägre än 4.430,28 mk (ind. 1165).

Exempel 1.

En fotograf har i KoPL-arbeten år 1986 förtjänat 8.000 mk och år 1987 i januari 1.000 mk och i april 800 mk innan arbetsoförmågan börjar. Han blir arbetsoförmögen 16.4.1987. År 1986 är pensionsgrundande tid, emedan förtjänsterna då överstiger gränsbeloppet 4.430,28 mk (ind. 1165). Eftersom fotografen omfattas av KoPL på grund av sina KoPL-förtjänster år 1986, beaktas även tiden under det år då arbetsoförmågan börjar, om förtjänsterna under det året överstiger den lägre gränsen.

Som genomsnittlig månadsförtjänst för tiden 1.1. - 16.4.1987 (105 dagar) erhålls

$$30 \times \frac{1.800}{105} = 514,29 \text{ mk/mån.}$$

11.9.1986

6

Förtjänsterna beräknade per månad utgör således minst 369,19 mk (ind. 1165) och torde sålunda även vara tillräckliga för att motsvara indexet år 1987. Det innebär, att tiden 1.1. - 31.3.1987 skall beaktas i pensionen. Som arbetsförtjänst för denna tid används $3 \times 514,29 \text{ mk} = 1.542,87 \text{ mk}$ (och inte 1.800 mk).

2.2.2. Delar av kalenderår i övriga fall

Det år, då 23 års åldern uppnås

Vid tillämpningen av KoPL beaktas såsom pensionsgrundande tid tiden från början av den månad då 23 års åldern uppnås fram till årets slut, om KoPL-förtjänsterna under den tiden är minst lika stora som gränobeloppet för KoPL-årsförtjänsten.

De år, då helegektiv pension börjar eller upphör

KoPL-förtjänster under pensioneringstid med helegektiv pension är inte pensionsgrundande, utan tillväxten i pensionen under denna tid baserar sig på den helegektiva pensionen.

I fråga om de år, då en tidigare pension har börjat eller upphört, måste gränobeloppet för KoPL-förtjänsten samt den pensionsgrundande tiden definieras. Eftersom endast en del av ett sådant år kan beaktas, förutsätts det att gränobeloppet för KoPL-årsförtjänsten uppnås under den del av året då ny pension kan tillväxa.

Det år, då förtida ålderspension börjar

När förtida ålderspension börjar före det år då 64 års åldern uppnås, kan pensionens börjeår beaktas endast till den del, för vilken pension inte utges. Denna del från årets början fram till dess pensionen börjar är pensionsgrundande tid, om KoPL-förtjänsterna under samma tid av året når upp till gränobeloppet 4.430,29 mk (ind. 1165).

Pensionsgrundande arbetsförtjänst

I pensionen beaktas alla de KoPL-förtjänster som intjänats under den pensionsgrundande delen av ett kalenderår.

2.3. Återstående tid

Enligt huvudregeln i APL föreligger rätt att tillgodoräkna sig återstående tid i pensionen i de fall, då

11.9.1986

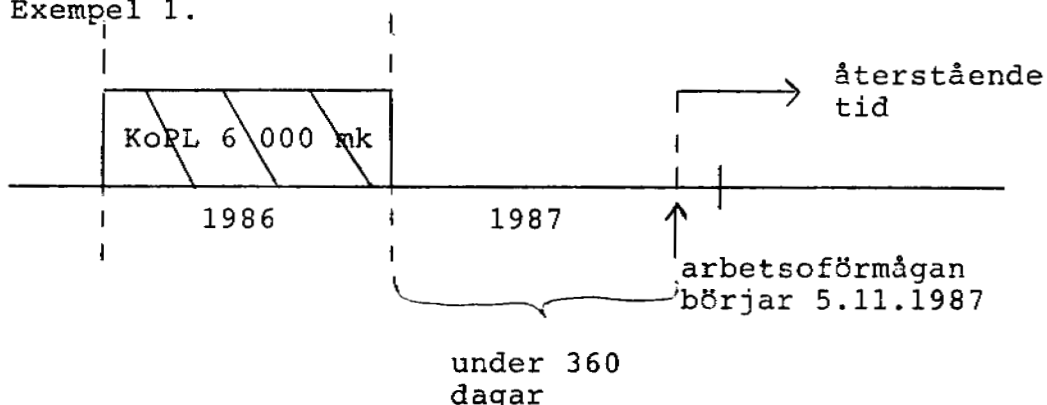
7

arbetsoförmågan börjar inom 360 dagar från det ett arbetsförhållande upphörde.

Rätt att beakta återstående tid i en invalidpension föreligger också, om KoPL-förtjänsterna under invalidpensionens börjeår är minst 4.430,28 mk (ind. 1165), eller om det från utgången av ett sådant kalenderår under vilken KoPL-förtjänsterna har varit minst 4.430,28 mk (ind. 1165) fram till arbetsoförmågans inträde inte har förflutit 360 dagar. Denna 360 dagars tid förlängs med sådan tid, för vilken sökanden har fått arbetslöshetsdagpenning eller då sökanden har varit studieledig, samt i fråga om kvinnlig sökande, med sådan barnavårdstid då sökanden vårdat barn yngre än 3 år.

Rätt att tillgodoräkna sig återstående tid föreligger inte enbart på den grund att KoPL-förtjänsterna under arbetsoförmågans börjeår är 369,19 mk (ind. 1165) per månad.

Exempel 1.

Sökanden har KoPL-förtjänster år 1986 till minst 4.430,28 mk. Arbetsoförmågan börjar 5.11.1987. I pensionen medtas sålunda den återstående tiden. Härvid har det ingen betydelse, när KoPL-förtjänsterna faktiskt erhållits under kalenderåret.

Rätt att beakta den återstående tiden i en ålderspension eller i en sådan invalidpension, där den underliggande arbetsoförmågan har börjat efter det år då 63 års åldern uppnåddes, föreligger om KoPL-förtjänsterna under det år då 63 års åldern uppnåddes uppgick till minst 4.430,28 mk (ind. 1165).

För att rätten att beakta den återstående tiden i arbetspensionerna i Finland skall föreligga, krävs det

11.9.1986

8

utöver förutsättningarna i 6 § 3 mom. APL även att arbetstagaren har bott i Finland i minst 5 år innan arbetsoförmågan börjar. Detta krav gäller även KoPL-pensionen. I enlighet med 6 § 6 mom. APL kan Pensions-skyddscentralen med stöd av 11 § KoPL besluta, att kravet gällande boende i Finland av särskilda skäl inte skall tillämpas på en enskild arbetstagare.

I 4 § 2 mom. andra meningen KoPL sägs det

"Vid uträknandet av den tid som återstår till pensionsåldern beaktas även hela kalender-månader fram till pensionsåldern under det år då pensionsåldern uppnås."

Som återstående tid beaktas sålunda tiden i hela månader från arbetsoförmågans inträde fram till utgången av månaden före den då pensionsåldern uppnås. I ålderspensioner och i sådana invalidpensioner där den underliggande arbetsoförmågan har börjat efter det 63 års åldern uppnåddes räknas den återstående tiden från ingången av det år då 64 års åldern uppnås fram till utgången av månaden före pensionsåldern.

2.4. Bestämmandet av lön för återstående tid

I 5 § 2 mom. KoPL har om bestämmandet av lön för återstående tid stadgas:

"Vid fastställande av invalidpension bestäms den lön som utgör grund för pension för den återstående tiden från det invaliditetens inträtt till det pensionsåldern uppnås, med tillämpning av stadgandena i 7 § lagen om pension för arbetstagare, på basis av den i 3 § 2 mom. angivna arbetsförtjänst som arbetstagaren haft under de högst fyra kalenderåren före den månad då invaliditeten inträdde, året då invaliditeten inträdde medräknat, och under vilka den årliga arbetsförtjänsten uppgått till minst 540 mark."

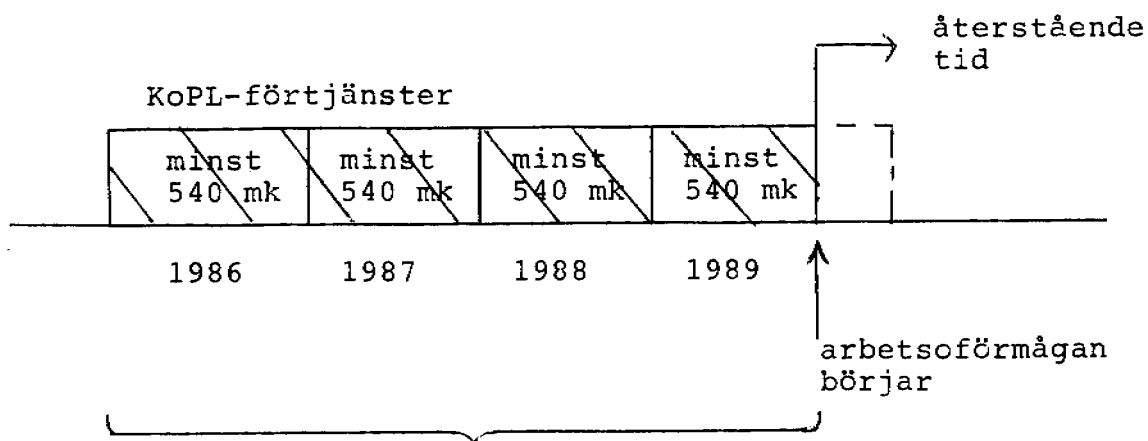
För en KoPL-arbetstagare utgör således enligt huvudregeln arbetsförtjänsterna under de senaste fyra åren grund för lönen för den återstående tiden. Denna lön uträknas på basis av arbetsförtjänsterna under de år då gränsen om 540 mk (ind. 142, dvs. 4.430,28 mk enligt ind. 1165) har uppnåtts.

Om arbetstagaren har haft KoPL-arbetsförtjänster under arbetsoförmågans börjeår och de tre närmast föregående åren till ett belopp om minst 4.430,28 mk (ind. 1165)

11.9.1986

9

per år, uträknas lönen för den återstående tiden på basis av dessa fyra kalenderår alldeles som om det här vore fråga om ett enhetligt arbetsförhållande.

lönen för den återstående tiden uträknas på basis av dessa fyra år.

Principen om ett fyra år långvarigt enhetligt arbetsförhållande bryts när arbetsförtjänsterna under något av de tre föregående åren räknat bakåt från arbetsoförmågans börjeår inte har nått upp till den fastställda gränsen för arbetsförtjänsten per år. Härvid beaktas vid bestämmandet av lönen för den återstående tiden endast de sista efter varandra följande kalenderåren under vilka arbetsförtjänstgränsen har uppnåtts.

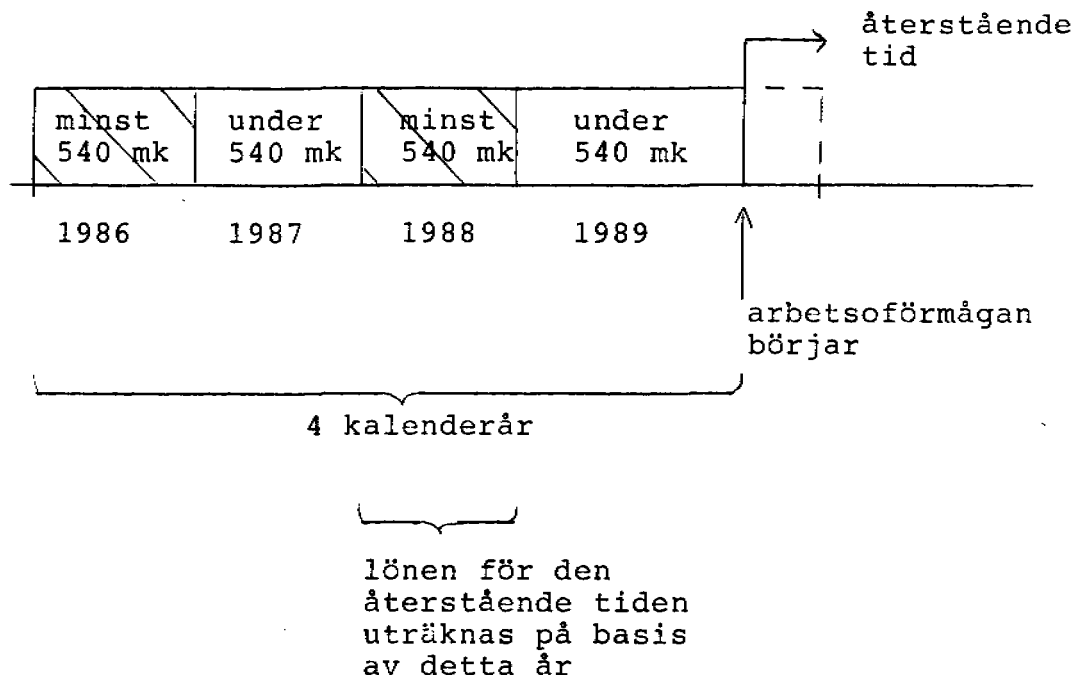
Om arbetsförtjänstgränsen inte har uppnåtts under arbetsoförmågans börjeår, bestäms lönen för den återstående tiden på basis av förtjänsterna under de tre föregående kalenderåren genom utelämnande av det år då arbetsoförmågan började. Samma förfarande tillämpas även i de fall arbetsoförmågan börjar i januari.

Den pensionsgrundande lönen för den återstående tiden uträknas med iakttagande av stadgandena i 7 § APL så, att om fyra kalenderår kan beaktas, utelämnas de år då den genomsnittliga månadsförtjänsten har varit den lägsta och den högsta; om tre år kan beaktas, utelämnas det år som förtjänstmässigt har varit sämst. Om endast två eller endast ett år kan beaktas, uträknas den genomsnittliga månadsförtjänsten under dessa eller detta år.

11.9.1986

10

Exempel 2.

En justering av pensionslönen efter prövning (7 § 2 mom. APL) kan av särskilda skäl tillämpas. En sådan orsak är främst arbetslöshet och sjukdom. Tillämpandet av undantagsstadgandet torde dock vara sällsynt med hänsyn till de rentav stora variationer i förtjänsterna som kan inträffa till följd av KoPL-arbetets natur.

2.5. Återstående tid i anknytning till samtida arbetsförhållande

Inom KoPL-branscherna är det vanligt med KoPL-förvärvsarbete samtidigt med i annan pensionslag avsett förvärvsarbete. Rätt att tillgodoräkna sig återstående tid som anknyter till de båda förvärvsarbetena kommer sålunda sannolikt att vara allmänt förekommande.

Vid bestämmandet av om en person har rätt att räkna sig till godo återstående tid med stöd av två eller kanske till och med flera pensionslagar, betraktas hela det kalenderår då KoPL-förtjänsterna uppgår till minst 4.430,28 mk (ind. 1165) som en med ett APL-arbetsförhållande jämförbar period.

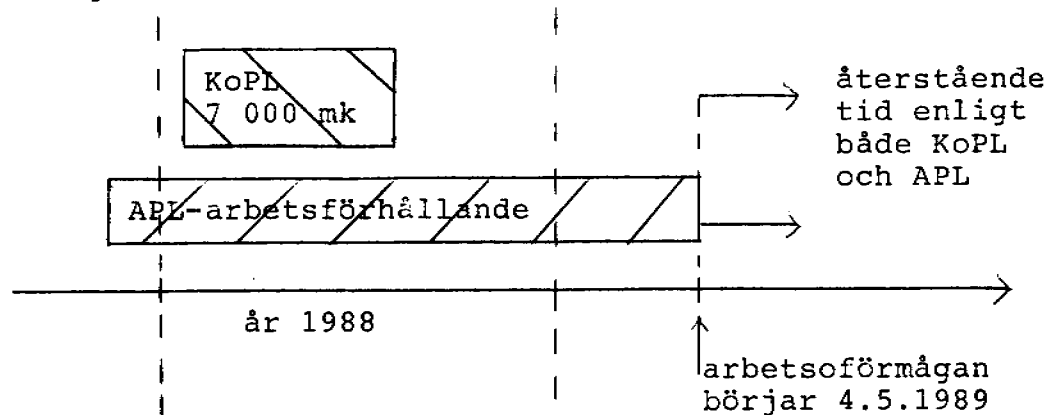
Om arbetstagaren under ett KoPL-kalenderår haft anställning i ett 4 månader långvarigt APL-arbetsförhållande eller under lika lång tid arbetat som FÖPL/LFÖPL-företagare eller i KAPL-löner förtjänat

11.9.1986

11

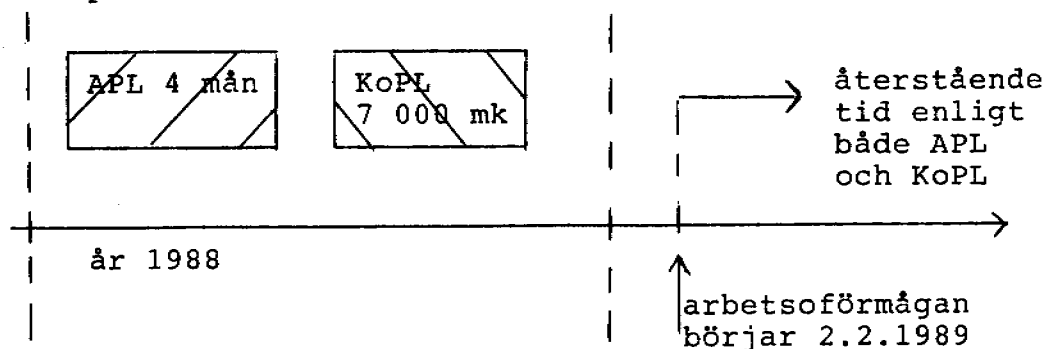
minst 800 mk (ind. 100, dvs. 9.320,00 mk enligt ind. 1165) som ger rätt till återstående tid, beaktas den återstående tiden såväl enligt KoPL som enligt den andra pensionslagen.

Exempel 3.

Vid sidan av det under hela året pågående APL-arbetsförhållandet har arbetstagaren haft KoPL-förtjänster i juni-juli till minst ett belopp motsvarande den årliga arbetsförtjänstgränsen. Den återstående tiden ansluts således både till APL och till KoPL. (Rätten till återstående tid enligt KoPL kvarstår i detta exempel om arbetsoförmågan börjar senast 31.12.1989.)

Exempel 4.

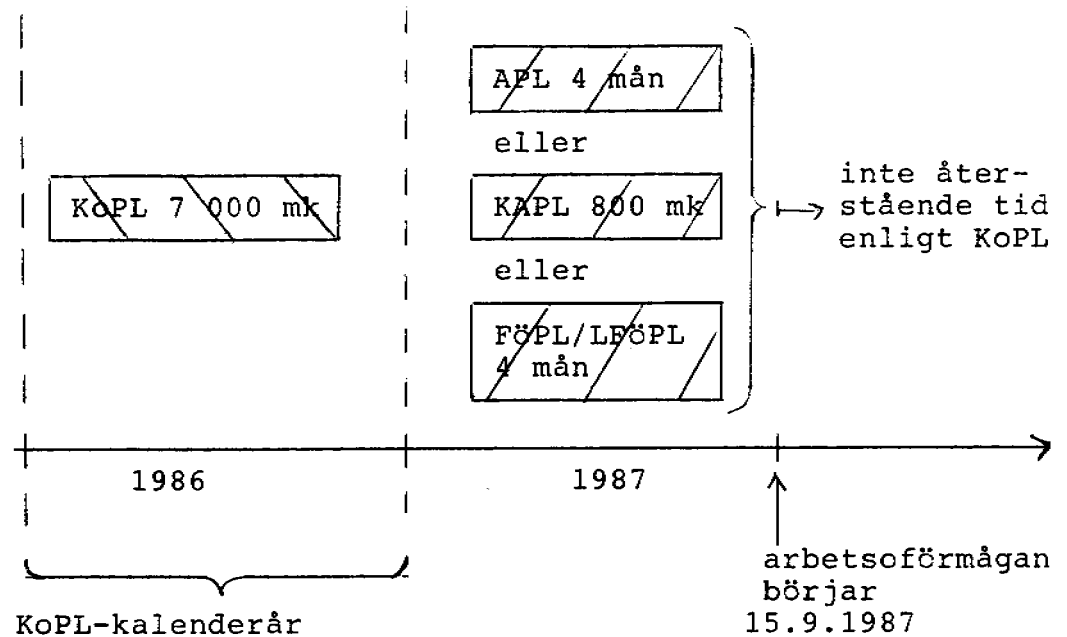

I detta fall har APL-arbetsförhållandet pågått 4 månader i början av året och KoPL-förtjänsterna därefter i slutet av året stigit till minst den årliga arbetsförtjänstgränsen. Då hela kalenderåret skall betraktas som en KoPL-period, måste KoPL- och APL-arbetena betraktas som samtidigt. KoPL-förtjänsterna utesluter således inte rätten att tillgodoräkna sig återstående tid enligt APL.

11.9.1986

12

Om ett minst 4 månader långvarigt APL-arbetsförhållande eller en lika lång företagarperiod har inletts eller om KAPL-lönerna har stigit till minst det mot minimigränsen svarande beloppet 9.320,00 mk (ind. 1165) efter KoPL-kalenderårets utgång, kan rätten till återstående tid inte anknytas till KoPL-förtjänsterna.

Det kan förekomma, att KoPL-förtjänster som når upp till den årliga arbetsförtjänstgränsen förhindrar en anknytning av den återstående tiden till ett tidigare arbetsförhållande och därvid, till följd av uträkningssättet för KoPL-lönen, leder till en lägre pension än den som annars skulle beviljas utan KoPL-förtjänsterna. Genom tillämpning av begränsningsstadgandet på KoPL-förtjänsterna kan situationen korrigeras i de fall detta i övrigt är motiverat.

2.6. Tillämpning av begränsningsstadgandet

Enligt det s.k. begränsningsstadgandet i 4 § 4 mom. APL har en arbetstagare, vars arbetsförmåga förorsakas av sjukdom, lyte eller skada som arbetstagaren hade redan då ett arbetsförhållande började, rätt att utfå invalidpension på grund av detta arbetsförhållande endast om arbetsförmågan inträder sedan mer är ett år förflutit från arbetsförhållandets början.

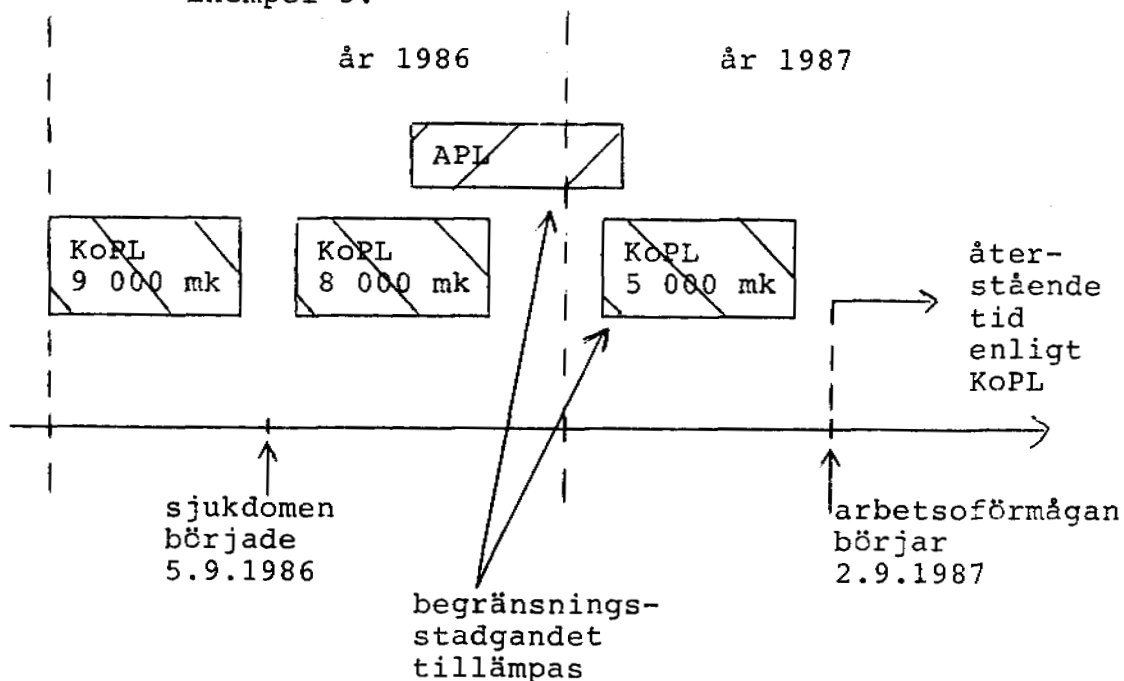
Emedan ett KoPL-kalenderår vid tillämpningen av KoPL motsvarar ett APL-arbetsförhållande, skall begränsningsstadgandet tillämpas på motsvarande sätt. Sjuk-

11.9.1986

13

dom, lyte eller skada som tagit sin början under ett KoPL-kalenderår ger sålunda inte anledning till att tillämpa begränsningsstadgandet på KoPL-förtjänsterna under samma år, utan begränsningen tillämpas först på det följande kalenderåret.

Exempel 5.

Sökanden hade KoPL-förtjänster år 1986 över 4.430,28 mk och år 1986 är då ett KoPL-kalenderår. Sjukdomen började 5.9.1986 och arbetsoförmågan börjar 2.9.1987. Begränsningsstadgandet tillämpas inte på sökandens KoPL-förtjänster i slutet av år 1986 men väl på APL-arbetsförhållandet och på KoPL-förtjänsterna år 1987, emedan arbetsoförmågan börjar inom ett år från det APL-arbetsförhållandet började och inom ett år från det KoPL-kalenderåret började.

2.7. När anses KoPL-förtjänsterna ha intjänats?

Enligt 3 § 2 mom. KoPL anses den i KoPL avsedda arbetsförtjänsten hänföra sig till det kalenderår då den utbetalats. Tillfälligt arbete utförs ofta vid en annan tidpunkt än den då ersättningen för arbetet betalas ut. En översättare kan exempelvis arbeta med en översättning under flera månaders tid och får ersättning för det färdiga arbetet när det inlämnats till förläggaren. Om ersättningen för ett under före-

11.9.1986

14

gående år utfört arbete sålunda betalas ut först under det följande året, anses ersättningen utgöra arbetsförtjänst under detta sistnämnda år.

Syftet med lagstadgandet är att underlätta ett tidfästande av de årliga arbetsförtjänsterna. Detta får dock inte utgöra ett hinder i de fall då den faktiska intjänningstiden är avgörande för rätten till pension. Att utreda den faktiska intjäningsmånaden kan aktualiseras i undantagsfall vid fråga om pensionsfallsår och därtill anslutna närliggande tidpunkter.

Att tidsbestämma när arbetsförtjänsten har intjänats kan komma i fråga när ersättning har utbetalats ännu efter det arbetsoförmågan börjat men arbetet i verkligheten har utförts därförinnan. Härvid skall arvudet/lönen (men inte semesterersättningen) beaktas i pensionen. Om löneutbetalningen fördröjs till exempel på grund av betalningssvårigheter för arbetsgivaren, betraktas den tidpunkt då arvudet/lönen borde ha betalats som betalningstidpunkt.

För den arbetsförtjänst som utgör grund för KoPL-pensionen ingår en redogörelse i Pensionsskyddscentralens cirkulär 8/86.

3. UTRÄKNING AV PENSIONEN

I 5 § 1 mom. KoPL anges hur pensionen uträknas:

"Beloppet av pension enligt denna lag uträknas per kalenderår för den till pension berättigande tid som fastställts i enlighet med 4 § ovan, på den i enlighet med 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade arbetsförtjänst som arbetstagaren haft under ifrågavarande år, och som legat till grund för de försäkringspremier som erlagts enligt denna lag."

Pensionen uträknas således på KoPL-förtjänsterna under den pensionsgrundande tiden. Enligt lagen uträknas pensionen särskilt för ettvarrt pensionsgrundande kalenderår, varefter de sålunda erhållna pensionsdelarna sammanräknas. I praktiken kan pensionen likväl uträknas på det sammanlagda beloppet av alla de KoPL-förtjänster som per kalenderår överstiger den årliga arbetsförtjänstgränsen och de för den återstående tiden beräknade arbetsförtjänsterna.

11.9.1986

15

3.1. Pensionstillväxten

KoPL-pensionen tillväxer med början från 1.1.1986. Tid och arbetsförtjänster före lagens ikraftträdelse ger inte rätt till pension enligt denna lag.

Pensionen uträknas i enlighet med 5 § APL och den tillväxer sålunda med 1,5 % per intjäningsår. Till följd av födelseårsgränsen tillämpas inte stadgandet i 5 a § APL om minimipension på KoPL-pensionstagarna. I momentet är födelseårsgränsen år 1922, vilket betyder att de då födda uppnår 64 års åldern år 1986. Minimiprocenttalet i 5 b § APL gällande delpensionen tillämpas likväl på dem som är födda åren 1922-1926.

Alderspension enligt KoPL kan inte börja under lagens två första giltighetsår, 1986 och 1987, emedan ålderspensionen uträknas på de arbetsförtjänster som erhållits fram till utgången av det år då 63 års åldern uppnås. Sålunda kommer de första KoPL-ålderspensionerna att kunna beviljas år 1988 åt dem som är födda 1923. En sådan arbetstagare har hunnit intjäna KoPL-förtjänster år 1986, dvs. det år då 63 års åldern uppnåddes.

Förtida ålderspension kan dock beviljas att börja redan år 1986.

3.2. Pensionstilläggen

Barntillägg, arbetslöshetstillägg, uppskovsförhöjning och förtidsminskning ingår i KoPL-pensionen i enlighet med stadgandena i APL.

3.3. Samordning och KoPL-samordningsgrund

Beträffande samordning av KoPL-pensionen har stadgats i 6 § KoPL. I paragrafens 1 momentet sägs det

"Vid tillämpning av 8 § lagen om pension för arbetstagare skall pension i enlighet med denna lag jämföras med pension som grundar sig på lagen om pension för arbetstagare, och den arbetsförtjänst som berättigar till pension i enlighet med denna lag beaktas vid valet av den i nämnda stadganden förutsatta högsta pensionsgrundande lönen. Härvid bestäms denna arbetsförtjänst på basis av den högsta i denna lag angivna arbetsförtjänsten uträknad per kalenderår."

11.9.1986

16

KoPL-pensionen samordnas således med andra pensioner och ersättningar i enlighet med 8 § APL. Förteckningen i 8 § 4 mom. APL över grundpensionerna har utökats med KoPL-pensionen.

I fråga om KoPL-förtjänsterna används som samordningsgrund den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad under det kalenderår då de med index justerade KoPL-förtjänsterna varit som högst. I detta avseende skiljer sig valet av samordningsgrund från KAPL.

KoPL-förtjänsten i jämsidig verksamhet som samordningsgrund

Ordalydelsen i 6 § 2 mom. KoPL är

"Har i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnt annat än av denna lag omfattat arbets- eller tjänsteförhållande eller annan än av denna lag omfattad företagarverksamhet fortgått under sådant kalenderår, eller i nämnda moment angiven pension fortgått under minst tre på varandra följande sådana kalenderår, under vilket eller vilka arbetstagarens i denna lag angivna arbetsförtjänst har uppgått till minst det i 3 § 2 mom. stadgade markbeloppet, sammanräknas för bestämmande av samordningsgrunden de i denna lag angivna arbetsförtjänsterna med motsvarande i detta moment nämnd, enligt annan lag pensionsgrundande lön eller arbetsförtjänst eller pension på det sätt som stadgas i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare. Härvid används som i denna lag angiven arbetsförtjänst genomsnittet av arbetsförtjänsten per månad i arbete av detta slag under kalenderåren i fråga."

På KoPL-arbetstagarna tillämpas även 8 § 3 mom. APL. När en arbetstagare samtidigt utfört såväl KoPL-arbete som annat förvärvsarbete, sammanräknas förvärvsinkomsterna vid valet av den högsta samordningsgrunden. Förutsättning för att jämsidigheten skall beaktas är härvid, att arbetstagaren under ett sådant helt kalenderår då KoPL-förtjänsten uppgått till minst det fastställda gränsbeloppet 4.430,28 mk (ind. 1165) även som anställd i arbets- eller tjänsteförhållande eller som föregare har haft förvärvsarbete som omfattas av grundpensionsskyddet enligt annan pensionslag. Den i annan pensionslag avsedda pensionsgrundande förvärvsinkomsten sammanräknas då med den genomsnittliga KoPL-förtjänsten per månad under de jämsidiga KoPL-åren.

11.9.1986

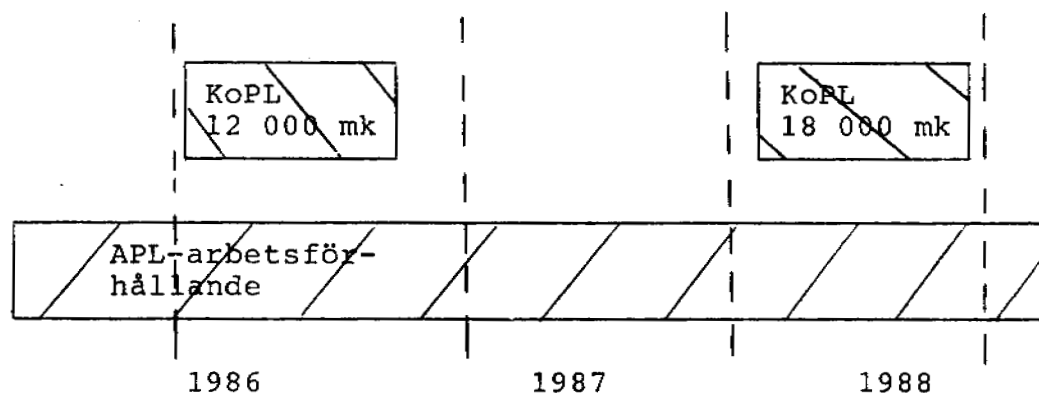
17

Förutsättningen för att KAPL-arbete och KoPL-arbete skall betraktas som jämsidiga är, att arbetstagaren under ett och samma kalenderår förtjänar i KAPL-arbeten minst det för KAPL fastställda gränsbeloppet 9.320,00 mk (ind. 1165) och i KoPL-arbeten minst det för KoPL fastställda gränsbeloppet 4.430,28 mk (ind. 1165). De genomsnittliga KAPL- och KoPL-förtjänsterna under de jämsidiga åren sammanräknas.

När en KoPL-arbetstagare före pensionsfallet på grund av ett tidigare pensionsfall har fått i 8 § 3 mom. APL avsedd annan pension i minst tre efter varandra följande kalenderårs tid och under alla dessa tre kalenderår haft KoPL-förtjänster till minst det fastställda årliga gränsbeloppet, sammanräknas den genomsnittliga KoPL-förtjänsten per månad under dessa tre jämsidiga kalenderår med pensionen på så sätt, att den genomsnittliga KoPL-månadsförtjänsten utökas med tio sjättedelar av den tidigare pensionen.

Vid sammanräknandet av förvärvsinkomster av annat förvärvsarbete och därmed jämsidigt KoPL-arbete beaktas den genomsnittliga KoPL-förtjänsten per månad under alla de jämsidiga KoPL-åren och inte enbart KoPL-förtjänsten under det i förtjänstavseende bästa året.

Exempel 6.

APL-pensionslönen är 8.000 mk/mån. Som samordningsgrund används

$$8.000 + \frac{12.000 + 18.000}{24} = 9.250 \text{ mk/mån}$$

24

(beloppen har justerats till samma indexnivå).

11.9.1986

18

3.4. Uträkningsexempel

Alderspensionsuträkning

En filmregissör fyller 65 år 10.9.1991 och tar då ut sin ålderspension. Han har hela tiden årligen haft KoPL-förtjänster som överstiger den årliga arbetsinkomstgränsen.

År	KoPL-förtjänster enligt index år 1991	Pensionsgrundande KoPL-förtjänster av dessa
1986	50.000 mk	50.000 mk
1987	135.000 mk	135.000 mk
1988	110.000 mk	110.000 mk
1989 63 år	66.000 mk	66.000 mk
1990	83.000 mk	-
1991 65 år	54.000 mk	-
	tills.	<u>361.000 mk</u>

Arbetsförtjänsterna beaktas fram till utgången av det år då 63 års åldern uppnås. Eftersom regissören haft KoPL-förtjänster över den årliga arbetsförtjänstgränsen det år då han fyllde 63 år, beaktas den återstående tiden i pensionen. Arbetsförtjänsterna åren 1990 och 1991 beaktas sålunda inte i pensionen.

Arbetsförtjänsten för den återstående tiden beräknas enligt räknesättet i APL på arbetsförtjänsterna under de fyra senaste kalenderåren. I en ålderspension beaktas då de fyra sista kalenderåren räknat bakåt från den sista dagen under det år 63 års åldern uppnåddes, sistnämnda år inbegripet. I detta exempel beaktas således arbetsförtjänsterna under åren 1986, 1987, 1988 och 1989. Av dessa utelämnas år 1986 med den lägsta och år 1987 med den högsta arbetsförtjänsten per månad. Återstår då åren 1988 och 1989, varvid den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad uträknad på basen av arbetsförtjänsterna dessa år är

$$\frac{110.000 \text{ mk} + 66.000 \text{ mk}}{24 \text{ mån}} = 7.333,33 \text{ mk/mån.}$$

Den pensionsgrundande återstående tiden enligt KoPL är tiden från ingången av det år då 64 års åldern uppnås fram till utgången av kalendermånaden före 64-årsdagen, dvs. i detta fall 1.1.1990 - 31.8.1991, sammanlagt 20 månader. Den totala arbetsförtjänsten för den återstående tiden är

11.9.1986

19

20 x 7.333,33 mk/mån = 146.666,60 mk.

Alderspensionen uträknas på de sammanräknade erhållna arbetsförtjänsterna och den för den återstående tiden beräknade arbetsförtjänsten. Årspensionen är 1,5 % av det sammanräknade beloppet.

$\frac{1,5}{100} \times (361.000 \text{ mk} + 146.666,60 \text{ mk}) = 7.615,00 \text{ mk}.$

Pensionen per månad är 634,58 mk från 1.10.1991.

Till samordningsgrund för KoPL-arbetsförhållandena tas i detta fall arbetsförtjänsten 135.000 mk år 1987 omräknad till månatligt belopp, vilket gör 11.250 mk/mån.

Invalidpensionsuträkning

En skådespelare, född 20.7.1952, insjuknar och blir arbetsoförmögen 16.6.1990. Han innehar en ordinarie befattning som skådespelare vid en stadsteater, men har vid sidan om arbetat som frilans och därvid förtjänat i KoPL-arbeten följande belopp (justerade att motsvara index år 1990):

År	KoPL-förtjänster
1986	15.000 mk
1987	500 mk
1988	20.000 mk
1989	35.000 mk
1990	4.600 mk

Arbetsförtjänsterna åren 1986, 1988 och 1989 ger rätt till pension, eftersom de överstiger den årliga arbetsförtjänstgränsen 4.430,28 mk (ind. 1165).

Beräknad per månad är arbetsförtjänsten det år då arbetsoförmågan börjar för tiden 1.1. - 15.6.1990, dvs. för 165 dagar lika med

$$30 \times \frac{4.600}{165} = 836,36 \text{ mk}.$$

Månadsförtjänsten överstiger gränobeloppet 369,19 mk/mån (ind. 1165), vilket innebär att tiden 1.1. - 31.5.1990 är pensionsgrundande. Arbetsförtjänsten för denna tid
5 x 836,36 mk = 4.181,80 mk skall beaktas.

11.9.1986

20

Ar	Pensionsgrundande KoPL-förtjänster
1986	15.000,00 mk
1987	-
1988	20.000,00 mk
1989	35.000,00 mk
1990	4.181,80 mk
Tills.	74.181,80 mk

Skådespelaren har på grund av sina KoPL-förtjänster år 1989 rätt att tillgodoräkna sig den återstående tiden. Arbetsförtjänsterna år 1990 stannar under den årliga arbetsförtjänstgränsen.

Arbetsförtjänsten för den återstående tiden beräknas i detta exempel på arbetsförtjänsterna åren 1988-1989. Åren 1987 och 1990 utelämnas, emedan arbetsförtjänsterna dessa år är lägre än beloppet för den årliga arbetsförtjänstgränsen.

Arbetsförtjänsten för den återstående tiden är

$$\frac{20.000 \text{ mk} + 35.000 \text{ mk}}{24 \text{ mån}} = 2.291,67 \text{ mk/mån.}$$

Den återstående tiden räknas från arbetsoförmågans inträde fram till utgången av månaden före 65-års dagen, och är då 16.6.1990 - 30.6.2017 = 324 månader. Arbetsförtjänsten för denna tid är 324 x 2.291,67 mk = 742.501,08 mk.

Den årliga invalidpensionen är 1,5 % av de sammanräknade erhållna pensionsgrundande arbetsförtjänsterna och den för den återstående tiden beräknade arbetsförtjänsten:

$$\frac{1,5}{100} \times (74.181,80 \text{ mk} + 742.501,08 \text{ mk}) = 12.250,24 \text{ mk/år}$$

Den heleffektiva KoPL-pensionen är då 1.020,85 mk/mån.

KoPL-pensionen beviljas i detta fall av Pensionskassan för utövande konstnärer. Skådespelaren får därtill heleffektiv pension enligt KTAPL för sin ordinarie befattning.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN